

REGNI CASTELLAE PARS.

Amstelodami Apud Ioannem Ianssonium.

Portugal.

P O R T U G A L

laecken van Indien/ Guinea/ Cabo Verde/ San Thome/ ende Brasilia. Van alle dese voorszede rechten machten appelleren aen het relaes van het civil. Van het relaes van 't civil comen de appellen aen het Tribunael van de supplicacion/ wiens Rechters/ ghe-naemt Desembargadores, dat is ontlasters/ zijn van grooter autoriteit en aensien/ ghelijck by ons Raets-heeren en President: De opperste onder haer is de Cor-recteur, van de supplicatie: de twee Rechters/ die ghe-noemt worden Desembargadores da Fazenda, dat is soo veel als Curateuren ende Rechters van des Co-minckr goederen/ oordeelen de rechten ende pleynen tus-schen den Coninck en de particulieren: van desen is gheen appel. De raedt van het Tribunal supremo, ofte den hoogen raedt/ noemmen Desembargadores, van 't Paleys: aen welcken men appelleren mach van alle rechtbanken des ghelees rijckr. Het tribunael vande Veedores da Fazenda, zijn opstenders/ boochden/ ofte besorghers van des Coninghs incomsten ende goede-ren: het tribunael van des Coninghs rekenkamer staet onder de Veedores da Fazenda: Behalve de voornoem-de is daer noch een Raedt van Staten/ twee Harto-guen/ een Marckgraef/ thien Gaden.

Rivieren.
Zee.
Academie.
Invoon-
deren na-
ture.

lichtelijck aenballen/ ende oock haelt wederom den rug-ge konnen keeren: sy zijn seer beerdigh ter handt/ ende arbejdslaem: sy houden veel van haer selfs en van alle haer doen/ ende bekennen dat sy zich veel laeten vooz-staen/ en gaerne hebben datmen haer meer acht als sy inder daet zijn. De Portugysen zijn oock seer kloecke zee-luyden/ ende hebben haer/ van wegen hare scheeps-vaerden/ den gantschen aerdbodem dooz bekent ghe-maect/ ende met alderhande negotien seer verrijckt.

A L G A R B E N.

Onder Portugal hoort nu ter tijt het Coninckrijck van Algarben/ 't welck desen naem van de Ara-biers ghekeghen heeft/ soo veel beduydende als een rijck ende vruchtbaer veldt/ in welke van alles ghe-noegh ende vol op is/ soo tot onderhoudt van sich selfs/ als oock om anderen mede te deelen.

Het neemt zijn beginsel by de riviere Guadiana/ tus-schen de wateren Daraon en Carei-bas/ en eyndicht by het stedeken Villa Formosa/ waer Algarben van Portugael wordt afghelondert.

Hoewel Algarben van alle de Spaenische Koninck-rijcken het gheringhste is/ soo is nochtans aldaer/ uyt verscheyden gewesten van Spaengien/ dooz de af-lo-pende Guadiana/ groote toebor van alderhande wij-nen/ Secco/ Bastart/ ende Romanic/ ende veel andere meer/ de welke dan aldaer worden ghescheept/ ende in Brantckrijck/ Nederlandt/ ende andere contreyen ver-voert.

De steden in Algarben zijn Tavila en Silbis. By Cabo de S. Vincent/ placht te legghen de stad Laco-bziga/ waer van men noch ten huydighen dage de ruï-nen ende oberblijfselen siet by de zee stad Lagos/ in het dooz/ in Portugysche spraecke Lagna ghenoemt.

Algarben zijnde in 't eerst een Graefschap/ is (als de oude Jaer-boecken melden) van Coninck Alphonfus de X. Koninck van Leon/ aen Alphons den III. Co-minck van Portugal/ tot een houwelijcks gave ghe-gheven/ met sijn dochter Beatrix, die hy van een Con-cubijne gheprocreeert hadde: uyt welck houwelijck ge-sproten is Diomsfus/ die sich alderreest Coninck van Algarben heeft laeten noemen: Nu wordt het ghere-geert van Philips de IV. Coninck van Spaenien.

Des lands Naem.

Palen.

Aert.

Vruchten.

Ghedierte.

Coningen.

Hooftstadt.

Lisbon.

Portugal/ zijnde een ghedeelte van 't gene de ouden Lusitanen hebben geheeten/ van Luso en de Lusa/ medegesellen van Bac-chus/ is alsoo ghenoemt nae de portus ofte haven der Gallen, dat zijn Francoisen/ die daer veel met schepen plachten te ko-men: ofte nae de portus Cale,

ghelijck Andreas Rhendius schrijft/ wiens opinie meer gheleerden volghen.

De linnen naer 't noorden/ nu ten tijdt/ strecken sich van de zee/ langhs de riviere Minho/ tot aen Ribada-via/ ghelegghen aen de riviere Abia/ naer Galicien: en vast daer oostwaerts tot de riviere Duero: ende voorts recht naer 't zuiden/ tot aen de mondt van de riviere Guadiana/ alwaer Portugael grenst met Castilien/ Extremadura/ ende Andalufen: naer het westen paelt het aen den grooten westerschen Ocean; alsoo dat de gheheele omloop gherekent wordt op 280. mijlen.

In Portugal/ is een seer ghetemperde ende heldere locht: van wijn/ olie/ ozangie-appelen/ citroenen/ li-moenen/ amandelen/ honich/ ende was/ is hier groote overbloed: De vruchten deses landts overtreffen die van de nae-by ghelegghene landen/ in goedtheydt ende smaek: ende hoewel dit aertrijck soo veel cozens niet en draeght/ dat de inwoonders daer van konnen leven/ soo wordt haer doch ghenoech/ uyt Brantckrijck/ En-gelandt/ en Polen/ toe-gevoert. Van veen alderhande ghedierten is dit landt oock seer rijck/ insonderheyde brenghet het voort zulck een menicheit peerden/ van gro-te rafficheydt/ dat de Ouden seyden/ datse van de windt gheghenereert wierden.

Het Coninckrijck van Portugal heeft sijn eerste be-ginsel ghenomen ontrent het jaer ons Heeren 1100. (tot welker tijdt toe het onder Spaengien is gheweest/ soo de Historien melden) en zijn de Coninghen ghesproten uyt Henrick Bartogh van Lothvinghen ende Grave van Limburgh/ een dapper ende strijdtbaer heldt/ die in Spaengien sijn woonstede nemende/ troude aldaer Cyprian/ de dochter van Alphonfus de VI. Coninck van Castilien ende Leon: en kreegh met haer ten hou-welijck dat deel van Gallicien ende Lusitanien/ 't welck men nu Portugal noemt/ en hy onlanghs te vooren/ in dienst des Coninghs/ dooz sijn manhafticheydt uyt der Moeren ende Saracenen handen ontwelddicht hadt: als hy overleedt in 't jaer 1112. is hem sijn sone Alphon-fus de eerste ghesucedert/ die sich noemden Bartogh van Portugal/ doch wierde anno 1139. van sijn krijch-sheyt met den Conincklijcken tijtel begifticht/ naer dat hy in het Orichienler veldt/ teghens Almarinus/ ende noch vier andere Saracenesche Coninghen/ de victorie verkreeghen hadde: sijnen nae-komelingen achterlaet-tende/ tot ewigher ghedachtenisse van sulck een seyt/ het wapen van de vijf schilden. Desen Alphonus sijn in rechte linie ghesucedert Sanchez/ Alphonfus II. Sanchez II. Alphonfus III. en Diomsfus/ die de eer-ste sich heeft laeten noemen Coningh van Algarben: desen sijn ghevolght in ordre/ Alphonfus IV. Petrus/ Ferdinand/ Joannes/ Eduard/ Alphonfus V. met toename Africanus/ Joannes II. Emanuel/ Joannes III. Sebastian/ die in Africa verslaghen is/ Hen-rick/ te vooren Cardnael, ende (alsoo Antonius/ als een bastaert/ verzeven is) Philips de II. Coninck van Spaengien/ die als naeste erfghenaem van wegghen Isabella/ oudste dochter van Coninck Emanuel/ het rijck gheoccupert heeft: naer hem sijn sone Philips de III. en nu ter tijdt sijn nebe Philips de IV. die over ghe-heel Spaengien heerscht.

De hooftstadt van Portugal is Lisboa/ de Neder-landers segghen Lis bon/ en de ouden hebben het O-lippo genoemt: Sy mach onder de voornaemste koop-Spaengien.

steden der geheeler werelt met recht gherekent worden/ zijnde met rijckdom overgocen/ ende als een heerlijcke schat-kamer van alle vzeemde waaren/ die uyt Asia/ Africa/ en een ghedeelte van America ghebracht wor-den: Sy is ghelegghen aen den mondt van de riviere Tejo/ op een lustigen ende bequamen plaats/ so van we-gen de landouwe/ die rondom seer lieflijck is/ als oock van wegghen de goede reede vooz menichte van groote schepen. De stad is so groot/ datse binnen haere muyr-ren vijf onderscheyden bergghen/ en oock soo veel dalen begriypt: en buyten de muyrren twee bergen de slaet: aen de zijde nae de zee sijn 22. poorten/ aen de landt-zijde 16. en de muyrren rondom gheskerck met 77. Cozens: Daer sijn 25. Prochi-kercken/ behalven de kloosteren. Hier is oock de Artz-Bischophijcke stoel. Maer 't gene de stad meest verciert/ is/ dat de Coninghen van Por-tugal alhier eertijds pleghen hof te houden/ ghelijck oock nu ter tijdt de Vicrop. De treffelijckheydt soo van de publicque als private gebouwen van Lis bon munt uyt boven veele steden van Europa. Het dunckt my onnodigh te verhalen/ alsoo een peder bekent is dat al-hier die groote schepen/ die wy karaecken noemen/ ghe-timmerd worden/ en toe-gheredt op de Oost-Indien/ van waer sy alhier wederkeren ghesladen met veele ko-stelijcke koopmanschappen/ specerien/ en 't ghene die Oostersche rijcken meer voortbrenghen. Het lof van dese stad behoefde een gheheel boeck/ wy willen liever daer van dwinghen/ als te weyrigh scrijven en beslyp-ten met het segghen der Portugalen/ Chi non ha visto Lisboa, non ha visto cofa boa, dat is/ die Lis bon niet ghesien heeft/ heeft niet kraeps ghesien.

De andere steden van Portugal sijn Eboza/ Beja/ ofte Vera/ Elvas/ Olivenca/ Pozelegre/ Almada: op dese zijde aen het incomen der riviere Tejo/ niet wijdt van Lis bon/ noozdwaerts is gelegen de stad Cascais: ende wat naerder aen de stad/ tot beschermingh van de riviere/ het kasteel S. Julhaen/ van de Duxen Sinc Gillis gheheten. Niet verre van daer vertoont sich het stedeken Belem/ van de Nederlanders Verchlehem ge-noemt/ alwaer Coninck Emanuel/ tot een grafftede booz sich selve/ gebout heeft die seer heerlijcke kerck van onse Liebe Vrouwe/ en daer neffens een Clooster booz Monicken van de ozen van S. Hieronymus/ doch is daer naer seer verbeterd van sijn sone Coninck Johan. Daer ontrent legghen oock de stedekens Uria/ Co-mar ende Guarda. Niet wijdt van Comara is Ceira. By de riviere Tejo lept oock Alanguoza/ 't vaderlandt van Damianus a Goes. Tusschen de rivieren Monda ende Durio legghen Commbzica/ oft Coimbra/ eertijds het hooft van gantsch Portugal/ Porto/ Difen/ en Lamego. Eyndelijcken tusschen de riviere Durio ende Minno/ laet sich sien de prachtighe stad Braga/ die de Ouden Bracara Augusta ghenoemt hebben; men meent datse van de Gallis Braccatis ghehoubt sy/ 290. jaeren booz Christus gheboozte: de Romeynen overwin-ners daer van hebben haer den naem van Augusta ge-gheben: sy is eertijds seer vermaert gheweest/ om dat aldaer plachte ghehouden te worden een van de seven Conventus, ofte by een-konken/ van het ene derden-deel van Spaenien/ van waer (nae Plinius segghen) 24. steden haer recht plachten te boozderen.

In Lis bona sijn verscheyde rechtbanken/ die sy Tribunalia noemen/ als/ het Tribunael van civile saec-ken/ ghenaemt Casa de Civil, waer van opperste rech-ter van Coninghs wegghen/ een Regidor, dat is te segghen Regeerder/ met noch twee Rechters. Het Tribunael van criminele saecken heeft oock twee Rechters: en het Colhups des Coninghs/ ghenaemt Al-fandega, eenen Auditeur oft Rechter: Een Rechter isser van de proprieteyten/ ofte eygendommen/ ende be-nificien: acht van de Weelen: een van de Gasthuysen: en een opperste Rechter (ghenaemt Correcteur/ van de saecken

